mangler ved formen eller åbenbare faktiske vildfarelser, underkastes domstolskontrol til efterprøvelse af, om de personer, der er betroet udstedelsen af disse dokumenter, herved har forfulgt usaglige formål.

I de forenede sager 6 og 97/79

DANIELE GRASSI, tjenestemand ved generalsekretariatet ved Rådet for De europæiske Fællesskaber, boende i Tervueren, Belgien, ved advokat Edmond Lebrun, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Tony Biever, 83, boulevard Grande-Duchesse Charlotte,

sagsøger,

mod

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved Antonio Sacchettini, konsulent i den juridiske tjeneste ved Rådets generalsekretariat, som befuldmægtiget, bistået af John Carbery, konsulent sammesteds, og med valgt adresse i Luxembourg hos van den Houten, direktør for Den europæiske Investeringsbanks juridiske tjeneste, 2, place de Metz,

sagsøgte,

angående annullation af forskellige udtalelser vedrørende sagsøgeren,

afsiger

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden A. Touffait, dommerne P. Pescatore og O. Due,

generaladvokat: F. Capotorti
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder

Den 1. juli 1963 blev Daniele Grassi udnævnt som revisor i lønklasse LA 4 i den italienske afdeling af sprogtjenesten ved Rådets generalsekretariat.

I medfør af artikel 43 i tjenestemandsvedtægten og Rådets afgørelse af 18. oktober 1977, hvori der er fastsat generelle gennemførelsesbestemmelser til artikel 43, blev udtalelsen vedrørende Grassi's kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd i perioden fra 1. november 1975 til 31. oktober 1977 udarbejdet af den første bedømmer den 16. februar 1977 og gjort bekendt for Grassi den 17. februar.

Den 21. februar 1978 tilføjede Grassi, i henhold til artikel 7, nr. 1, i Rådets afgørelse af 18. oktober 1977, nogle bemærkninger til denne udtalelse og anmodede om, at den blev behandlet på ny.

Da den første bedømmer opretholdt sin bedømmelse, anmodede Grassi den 2. marts 1978, i henhold til artikel 8, nr. 2, i afgørelsen af 18. oktober 1977, om, at en anden bedømmer foretog en fornyet behandling.

Udtalelsen fra den anden bedømmer blev udfærdiget den 15. marts 1978. Grassi underskrev den den 21. marts og gav i henhold til artikel 8, nr. 5, i beslutningen af 18. oktober 1977 udtryk for, at han ville indgive en klage i medfør af vedtægtens artikel 90.

Denne klage blev indgivet ved en skrivelse, der var dateret den 6. juni 1978, og som blev registreret hos Rådets generalsekretariat den 9. juni. Med klagen begærede sagsøger delvis annullation af den anden bedømmers udtalelse af 5. marts 1978 og om nødvendigt delvis annullation af den første bedømmers udtalelse af 16. februar 1977 samt udfærdigelse af en ny udtalelse. De omtvistede punkter var beskrivelsen af opgaverne, vurderingen af kvalifikationerne og den tjenstlige indsats samt den generelle vurdering.

Den 14. juni 1978 forelagde Rådets generalsekretær i henhold til artikel 9, litra b), og artikel 11 i afgørelsen af 18. oktober 1977, Grassi's klage for en »gruppe med begrænset deltagerkreds« under bedømmelsesudvalget. Denne begrænsede gruppe« afgav sin udtalelse den 13. juli 1978, som blev meddelt Grassi den 17. juli. Ifølge udtalelsen kunne den af Grassi foretagne bedømmelse ikke anses for »helt velvalgt«.

Den anden bedømmer udfærdigede den 28. juli 1978 en ændret udtalelse, som tog hensyn til de af den begrænsede gruppe under bedømmelsesudvalget

fremsatte bemærkninger. Rådets generalsekretær forelagde denne udtalelse for Grassi den 5. september 1978 og meddelte ham, at såfremt han ikke var indforstået med udtalelsen, stod det ham frit for at indgive en ny klage.

Den 18. september 1978 meddelte Grassi generalsekretæren, at han hverken var i stand til at erklære sig indforstået med den ændrede udtalelse fra den anden bedømmer eller indgive en ny klage, men at artikel 11, nr. 4, i afgørelsen af 18. oktober 1977 måtte bringes i anvendelse, hvori det hedder:

Afhængigt af den udtalelse, som gruppen med begrænset deltagerkreds afgiver, træffer ansættelsesmyndigheden afgørelse om:

a) enten at indbringe sagen for bedømmelsesudvalget, og proceduren fastsættes herefter i henhold til artikel 10, nr. 2-6;

b) eller ikke at indbringe sagen for bedømmelsesudvalget, idet denne afgørelse meddeles den bedømte tjenestemand; den udtalelse, der er udfærdiget af den anden bedømmer i henhold til artikel 8, stk. 4, fremsendes til tjenestemanden, og er herefter blevet endelig, hvorved klageproceduren er bragt til afslutning.

Den 24. oktober 1978 svarede generalsekretæren Grassi, at han ikke var enig i dennes opfattelse, og at den af den anden bedømmer udfærdigede udtalelse kun kunne ændres efter forelæggelse for og udtalelse fra bedømmelsesudvalget, men at han havde besluttet at forelægge udvalget Grassi's klage på grundlag af den første, ikke-ændrede udtalelse.

Den 28. november 1978 afgav den begrænsede gruppe under bedømmelsesudvalget den udtalelse, at sagen vedrørende Grassi burde forelægges bedømmelsesudvalget. Da generalsekretæren herefter den 4. december 1978 videresendte Grassi en kopi af den begrænsede gruppes udtalelse, informerede han denne om, at den begrænsede gruppe havde truffet beslutning om at forelægge hans klage for bedømmelsesudvalget.

I den antagelse, at den af den anden bedømmer ændrede udtalelse var blevet trukket tilbage, og at klagen, efter udløbet af en frist på fire måneder fra dens indgivelse, stiltiende var blevet afvist, lagde Grassi den 5. januar 1979 sag an ved Domstolen, som blev registreret under nr. 6/79.

Bedømmelsesudvalget fik forelagt Grassi's klage den 6. juli 1978 og afgav udtalelse den 15. februar 1979. Udvalget fastslog, at beskrivelsen af opgaverne i de anfægtede udtalelser ikke for alvor kunne anses for at indebære et klagepunkt mod Grassi, men at det syntes nødvendigt at foretage visse ændringer i bemærkningerne om kvalifikationer, den tjenstlige indsats og den generelle vurdering.

Den anden bedømmer ændrede sin udtalelse den 2. marts 1979 og udfærdigede i medfør af artikel 10, nr. 4, i Rådets afgørelse af 18. oktober 1977, den endelige udtalelse, hvorved han »fulgte udtalelsen fra bedømmelsesudvalget i det omfang, han var enig«. Stadfæstet af Rådets generalsekretær i dennes egenskab af ansættelsesmyndighed blev udtalelsen tilsendt Grassi den 20. marts 1979.

Grassi underskrev udtalelsen den 29. marts 1979 under forbehold. Den 20. juni 1979 anlagde han en ny sag til efterprøvelse af denne udtalelse, og denne nye sag er registreret under nr. 97/79.

II — Skriftveksling

I sag 6/79, som blev anlagt ved Domstolen ved stævning af 5. januar 1979, er skriftvekslingen, under hensyntagen til forlængelse af fristerne for afgivelse af visse indlæg, afviklet forskriftsmæssigt.

I sag 97/79, som blev anlagt ved stævning af 20. juli 1979, har sagsøgte, Rådet, i medfør af procesreglementets artikel 91, stk. 1, ved et særskilt dokument, indgivet den 23. april 1979, nedlagt påstand om afvisning. Sagsøgeren har fremsat sine bemærkninger hertil i et dokument, indgivet den 19. september 1979. Ved kendelse af 16. oktober 1979 har Domstolen (anden afdeling) besluttet at behandle formaliteten sammen med realiteten og har henskudt afgørelsen vedrørende omkostningerne til den endelige dom.

Ved kendelse af 16. november 1979 har Domstolen (anden afdeling), i overensstemmelse med sagsøgerens begæring og trods Rådets indsigelse, ifølge hvilken der ikke er konneksitet mellem de to sager, i medfør af artikel 43 i procesreglementet besluttet at forene sagerne 6/79 og 97/79 under den mundtlige forhandling og dommen, og at udsætte afgørelsen vedrørende sagens omkostninger.

Skriftvekslingen i sag 97/79 er i øvrigt afviklet forskriftsmæssigt.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (anden afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Domstolen har imidlertid dels opfordret sagsøgeren til at tilpasse sine påstande til de nugældende forhold og klart angive, hvilke dele af den anfægtede udtalelse han kræver annulleret, dels opfordret Rådet til at afgive mere nøjagtige oplysninger om vedtægten og om bedømmelsesudvalgets kompetence og til at fremlægge hele ordlyden af vejledningen vedrørende bedømmelsesrapporter. Denne opfordring har parterne efterkommet inden de fastsatte frister.

III — Parternes påstande

Sagsøgeren har efter opfordring af Domstolen tilpasset sin påstand, således at den nu lyder:

a) det statueres, at sagen antages til realitetsbehandling;

b) det statueres, at udtalelsen fra den anden bedømmer af 2. marts 1979 vedrørende perioden fra den 1. november 1975 til den 31. oktober 1977, som er genstand for sag 97/79, medfører, at udtalelsen fra den anden bedømmer af 15. marts 1978 for samme periode, hvilken er genstand for sag 6/79, er trukket tilbage;

c) det fastslås følgelig, at sag 6/79 er blevet uden genstand under sagens gang, og at sagsøgte idømmes omkostningerne ved nævnte sag;

d) visse bemærkinger eller vurderinger vedrørende beskrivelsen af sagsøgerens hovedopgaver og tjenstlige adfærd samt visse afsluttende bemærkninger i udtalelsen fra den anden bedømmer af 2. marts 1979, annulleres;

e) visse bemærkninger eller vurderinger i udtalelsen fra den første bedømmer af 16. februar 1970 annulleres om nødvendigt;

f) det fastslås, at nævnte annullationer uden videre medfører annullation af beslutningen vedrørende sagsøgerens klage af 6. juni 1978;

g) sagsøgte idømmes omkostningerne i sag 97/79.

Rådet har nedlagt følgende påstand:

— *i sag 6/97*

a) principalt afvisning;

b) subsidiært, at sagen er blevet uden genstand;

c) sagsøgeren idømmes i begge tilfælde sagens omkostninger;

— *i sag 97/79*

a) der træffes først afgørelse vedrørende formaliteten;

b) såfremt sagen antages til realitetsbehandling, frifindelse for sagsøgerens principale og subsidiære påstande;

c) sagsøgeren idømmes sagens omkostninger i det omfang, de ikke efter procesreglementets artikel 70 og 95, stk. 2, pålægges sagsøgte.

IV — De af parterne under skriftvekslingen fremsatte anbringender og argumenter

A — Formaliteten

Sag 6/79

Efter *Rådets* opfattelse opfylder søgsmålet tjenestemandsvedtægtens fristregler, men skal dog afvises efter betingelserne i artikel 9 ff i Rådets afgørelse af 18. oktober 1977.

a) Ifølge nævnte afgørelses artikel 12 er det kun den endelige udtalelse, der kan gøres til genstand for et søgsmål ved Domstolen. Imidlertid indgav sagsøgeren i henhold til vedtægtens artikel 90, den 6. juni 1978 en klage vedrørende udtalelsen fra den anden bedømmer af 15. marts 1978, og denne klage blev forelagt bedømmelsesudvalget i medfør af artikel 9, litra b), og artikel 11 i beslutningen af 18. oktober 1977. Udtalelsen fra bedømmelsesudvalget blev afgivet senere end stævningen i sagen; på dette tidspunkt var der altså endnu ikke givet nogen endelig udtalelse vedrørende sagsøgeren.

b) Den i afgørelsen af 18. oktober 1977 fastsatte procedure har klart til formål at opstille regler for intern afgørelse af de stridigheder, som kan opstå i forbindelse med udarbejdelsen af udtalelser; nødvendigheden i først at udtømme denne procedure er altså dels begrundet i hensynet til at lette retssagen, og dels i betragtninger vedrørende tjenestemændenes loyalitetspligt over for administrationen.

c) Det kan ikke bestrides, at der, på det tidspunkt, hvor sagsøgeren indleverede sin stævning, var en administrativ procedure i gang. Denne procedure hører til blandt dem, som ifølge Domstolens praksis giver administrationen mulighed for at foretage en intern undersøgelse af de rejste krav og dermed eventuelt undgå en retssag. Anerkender man, at der

gyldigt kan rejses sag, før en sådan forudgående procedure er udtømt, vil det føre til, at to instanser, hvoraf den ene er retlig og den anden er administrativ, på samme tid forelægges den samme tvist; i Domstolens praksis har man netop ønsket at undgå, at den samme sag forelægges på samme tid.

d) Den i afgørelsen af 18. oktober 1977 fastsatte procedure er blevet korrekt fulgt. Det var netop i et forsøg på, før sagen forelægges Domstolen, at udtømme alle de midler, der står til rådighed efter bedømmelsesudvalgsproceduren, at ansættelsesmyndigheden besluttede at forelægge nævnte udvalg sagen efter udløbet af den i vedtægtens artikel 90 fastsatte frist på fire måneder.

e) Den retsstilling, som kendetegner en uafsluttet klageprocedure, taler imod at anerkende sagsøgerens nuværende interesse i en statuering af, at han er blevet udsat for en retskrænkelse. Der mangler en retsbeskyttelsesinteresse i den proceduresituation, som er kendetegnende for den foreliggende sag: sagsøgeren havde ved stævningens indgivelse ingen lovlig, bestående og aktuel samt tilstrækkelig kvalificeret interesse i at lade Domstolen afgøre tvisten mellem ham og ansættelsesmyndigheden ved hans institution.

f) Hvad angår den »nye omstændighed«, er den udtalelse, som blev ændret af den anden bedømmer den 2. marts, blev tilstillet sagsøgeren den 20. marts 1979, må det fastslås, at denne nye udtalelse ikke er en retsakt, som bekræfter den første, men et stiltiende, men nødvendigt udtryk for, at den første udtalelse fra den anden bedømmer af 15. marts 1978 er trukket tilbage.

Den konklusion, som sagsøgeren har draget heraf for afgørelsen vedrørende sagsomkostningerne, kan imidlertid ikke accepteres. Den første bedømmelse er ikke stiltiende blevet trukket tilbage på grund af det søgsmål, sagsøgeren indgav mod den nu tilbagetrukne retsakt, men fordi ansættelsesmyndigheden har truffet en ny beslutning, som har et andet indhold, men vedrører samme genstand.

Domstolen må i det foreliggende tilfælde statuere, at sagen er blevet uden genstand; i et sådant tilfælde er Domstolen ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 5, frit stillet i sin afgørelse vedrørende sagsomkostningerne. Sagsøgerens anerkendelse af, at hans søgsmål var blevet uden genstand, burde logisk set have ført til, at han hævede sagen; dette ville have indebåret, at sagsøgeren blev tilpligtet at afholde sagsomkostningerne.

Sagsøgeren mener, at Rådets afvisningspåstand er åbenbart ubegrundet.

a) Rådets afgørelse af 18. oktober 1977 om fastsættelse af almindelige gennemførelsesbestemmelser til artikel 43 i tjenestemandsvedtægten, som er truffet i medfør af vedtægtens artikel 110, er en afgørelse til gennemførelse af en forordning, hvorfra der ikke lovligt kan gøres undtagelse.

De betingelser, hvorunder en tjenestemand kan rejse sag ved Domstolen, er fastsat i vedtægtens artikel 90 og 91, og alene her. Da disse betingelser er opfyldt i den foreliggende sag — hvilket Rådet ikke bestrider — må sagen antages til realitetsbehandling.

b) Subsidiært må det fastslås, at proceduren i afgørelsen af 18. oktober 1977 ikke er blevet korrekt anvendt: Rådets ansættelsesmyndighed har, ved den 5. september 1978 at overgive sagsøgeren den ved den anden bedømmer ændrede udtalelse uden at forelægge den for bedømmelsesudvalget, jf. artikel 11, nr. 4, litra b), i afgørelsen af 18. oktober 1977, erkendt, at udtalelsen ikke var endelig.

c) Rådets argumenter, der bestrider sagsøgerens søgsmålsinteresse, indebærer, i strid med fast praksis ved Domstolen, at søgsmålsfristerne ikke længere kan anses for præceptive, og at parterne kan forlænge dem efter ønske.

d) Udtalelsen fra den anden bedømmer af 2. marts 1979 ændrer på visse punkter udtalelsen af 15. marts 1978; den bekræfter ikke førstnævnte, hverken i form eller indhold.

Det må være rigtigst at vurdere den retlige situation efter indtræffelsen af denne nye omstændighed sådan, at den nye udtalelse fra den anden bedømmer stiltiende, men nødvendigvis, medfører, at den første udtalelse fra den anden bedømmer er trukket tilbage.

Søgsmålet, som oprindeligt måtte påkendes i realiteten, er under sagens gang blevet uden genstand på grund af sagsøgtes adfærd; derfor må sidstnævnte idømmes sagens omkostninger.

Sag 97/79

Rådet mener, at sagen må afvises, såvel ifølge tjenestemandsvedtægtens artikel 91 som efter Rådets beslutning af 18. oktober 1977.

a) Sagsøgeren har ikke indgivet klage mod den endelige udtalelse af 2. marts 1979. Efter tjenestemandsvedtægtens artikel 91, stk. 2, kan en sag imidlertid kun antages til realitetsbehandling, såfremt ansættelsesmyndigheden forud, i medfør af artikel 90, stk. 2, har fået forelagt klagen over den akt, som indeholder et klagepunkt, og hvorover der rejses sag.

b) Sagsøgeren har kun indgivet klage af 6. juli 1978; denne klage kan ikke begrunde realitetsbehandlingen af den foreliggende sag.

Den er for det første åbenbart indgivet for sent, da den er blevet indleveret efter udløbet af den i artikel 91, stk. 3, fastsatte frist på tre måneder fra udløbet af fristen for at afgive svar.

Desuden ville kravet om en forudgående indgivelse af en klage ikke have nogen mening, såfremt der kun rejses sag mod en akt, der indeholder et andet klagepunkt end det, som er genstand for klagen; i den foreliggende sag blev der imidlertid indgivet klage over udtalelsen af 15. marts 1978, og denne blev stiltiende afvist ved beslutning af 9. oktober 1978. Sagen derimod angår hovedsagelig den endelige udtalelse af 2. marts 1979.

Under alle omstændigheder skal der forud for retssagen være indgivet en klage over en akt, som indebærer et klagepunkt. Sagsøgeren anser imidlertid selv udtalelsen af 15. marts 1978 for at være trukket tilbage.

Under disse forhold kan sagen kun antages til realitetsbehandling, såfremt der er indgivet en ny klage, og denne udtrykkeligt eller stiltiende er afvist.

Indgivelsen af en klage er på ingen måde en »klage oven på en anden klage«, men

under de særlige omstændigheder i den foreliggende sag en ufravigelig betingelse for at kunne anlægge sag ved Domstolen.

c) Den vending, som Rådets generalsekretær anvender i sin skrivelse af 20. marts 1979 (»hvorved klageproceduren er bragt til afslutning«), er blot en gengivelse af ordlyden i artikel 11, nr. 4, i Rådets afgørelse af 18. oktober 1977. Adressaten for denne skrivelse burde have efterprøvet, om de materielle og formelle betingelser for et sagsanlæg efter vedtægten var opfyldt.

Der er ikke i det foreliggende tilfælde indgivet den klage forud for retssagen, som kræves efter vedtægten.

d) Den anden udtalelse fra den anden bedømmer af 2. marts 1979 er ikke en blot og bar bekræftelse af den første, men der foreligger en ny udtalelse.

Virkningen af denne nye udtalelse er ikke en delvis og udtrykkelig afvisning af sagsøgerens klage, som bevirker, at fristen for indgivelse af søgsmålet løber på ny. Ifølge vedtægtens artikel 91, stk. 3, sidste led, sidste sætning, vil søgsmålsfristen alene blive udløst på ny, såfremt den stiltiende afvisning efterfølges af en udtrykkelig beslutning inden for søgsmålsfristen.

Udtalelsen af 2. marts 1979 er altså en akt, som indeholder et klagepunkt, jf. vedtægtens artikel 90, stk. 2, og skulle, før der blev anlagt sag herimod ved Domstolen, have været gjort til genstand for en forudgående klage.

e) Domstolens kendelse (anden afdeling) af 16. november 1979 om forening af de to sager yder ikke, ud fra den sammenhæng, hvori den er afsagt, grundlag for at drage nogen følger, hvorom Domstolen selv har taget forbehold.

f) Der er ingen modsigelser mellem Rådets argumenter vedrørende spørgsmålet, om de to sager kan behandles i realiteten. Udviklingen i omstændighederne efter indgivelsen af det andet søgsmål har fuldt ud bekræftet, at Rådets opfattelse er velbegrundet.

Den anden sag er ligesom den første for tidlig anlagt, idet den blev indbragt for Domstolen, før den forudgående administrative procedure var afviklet. Anbringendet om forsinkelse er kun gjort gældende for at påvise, at klagen af 6. juli 1978 ikke kan anses for en forudgående forelæggelse af sagen for ansættelsesmyndigheden.

g) Klageproceduren efter bestemmelserne i vedtægten, sammenholdt med Rådets afgørelse af 18. oktober 1977, er utvivlsomt kompliceret. Den eneste rimelige fortolkning af bestemmelserne i beslutningen af 18. oktober 1977 er at give vedtægtsbestemmelserne forrang; følgelig er sagsøgerens betænkeligheder ved forlængelsen af proceduren ubegrundet.

Det har ikke noget formål i den foreliggende sag at henvise til en praksis, som vedrører andre forhold, og for hvilken begrundelsen ikke kan overføres på det foreliggende tilfælde.

Billighedsgrunde kan ikke retfærdiggøre, at sagsøgeren har undladt at iagttage vedtægtens betingelser for sagsanlæg.

h) Sagen må også afvises i det omfang den — for så vidt det er nødvendigt — sigter mod annullation af den første bedømmers udtalelse af 16. februar 1978 og den beslutning, hvormed klagen af 6. juni 1978 blev besvaret.

Sagsøgeren anser Rådets formalitetsindsigelser for ubegrundede.

a) I sin skrivelse af 20. marts 1979 meddelte Rådets generalsekretær sagsøgeren, at han stadfæstede den udtalelse af 2. marts, som han tilsendte sagsøgeren, »hvorved klageproceduren er bragt til afslutning«. Dette viser, at sagsøgeren ikke længere behøvede at indgive en klage, men måtte rejse sag. Under alle omstændigheder vil det være i strid med billighedsbetragtninger, med retssikkerhedsprincippet og princippet om den berettigede forventning at lægge sagsøgeren til last, at han har fulgt den påbudte procedure — direkte sagsanlæg uden fornyet klage — når ansættelsesmyndigheden selv anså den trufne foranstaltning for at afslutte klageproceduren.

b) Det fremgår af artikel 10, 11 og 12 i Rådets beslutning af 18. oktober 1977, at den endelige udtalelse, som der kan anlægges sag om, er den udtalelse, som afslutter klageproceduren. Følgelig kunne og måtte sagen anlægges uden indgivelse af ny klage, da betingelsen i vedtægtens artikel 91, stk. 2, første led, pr. definition var opfyldt. Det ville være ganske meningsløst at indgive en ny klage efter den første klage.

c) Rådets opfattelse ville i sin yderste konsekvens have til følge, at der aldrig ville kunne rejses sag til efterprøvelse af en udtalelse, i hvert fald først efter en forudgående administrativ procedure over flere år, som måtte starte forfra flere gange. Det fremgår imidlertid af Domstolens praksis, at opbygningen såvel af den administrative som den indenretlige procedure stiller sig hindrende i vejen for en sådan fortolkning af vedtægtens artikel 91, stk. 2, der — såfremt bestemmelsen blev taget bogstaveligt — blot ville føre til en ganske unyttig forlængelse af proceduren.

d) Over for det argument, at sagsøgerens klage af 6. juni 1978 var rettet mod en anden akt end den i søgsmålet anfægtede, må det anføres, at det drejer sig om akter, som vedrører samme genstand, nemlig bedømmelsen af sagsøgeren for perioden fra 1. november 1975 til 31. oktober 1977, og at Rådet selv har angivet, at den anden bedømmers anden udtalelse afsluttede klageproceduren.

e) I sin kendelse af 16. november 1979 har Domstolen (anden afdeling) begrundet foreningen af sagerne 6/79 og 97/79 således:

De to sager vedrører den samme udtalelse, den samme tjenestemand og er udfærdiget af de samme bedømmere for det samme tidsrum. Ændringerne af visse formuleringer i den første version af udtalelsen er ikke så betydningsfulde, at udtalelsen ikke længere kan siges at være den samme.

Dette bekræfter, at det ikke var nødvendigt at indgive en ny klage forud for søgsmålet, da udtalelserne af 15. marts 1978 og 2. marts 1979 i realiteten er to versioner af samme udtalelse.

f) Udtalelsen af 2. marts 1979 er i virkeligheden ikke en akt, som bekræfter udtalelsen af 15. marts 1978. Dette betyder imidlertid ikke, at der nødvendigvis skal indgives en ny klage. En anden opfattelse ville i realiteten være ensbetydende med at gå ind for, at såfremt en klage kun afvises delvist, i hvilket tilfælde svaret ikke udgør en akt, som bekræfter det i klagen anfægtede, kan der kun anlægges sag ved Domstolen efter indgivelse af en ny klage. Dette resultat er klart i modstrid med vedtægtens artikel 91, stk. 2, andet led, såvel dens form som dens ordlyd.

g) Indsigelsen om, at klagen af 6. juni 1978 er indgivet for sent, må forkastes.

Erkendes det, at det ikke var nødvendigt at indgive en ny klage, må det fastslås, at søgsmålet i overensstemmelse med vedtægtens artikel 91, stk. 3, er blevet indgivet inden for de tre måneder efter meddelelsen om den akt, som ifølge Rådet selv afsluttede klageproceduren, og som med andre ord udgjorde svaret på klagen af 6. juni 1978.

h) Rådets opfattelse er ikke blot ukorrekt, men også selvmodsigende. Der er navnlig modsigelse mellem argumenterne for afvisning af sag 6/69, som hævdes at være for tidlig anlagt, og argumenterne for afvisning af sag 97/79, hvilken sag påstås at være for sent anlagt.

i) Meget subsidiært må sagen, i det usandsynlige tilfælde, hvor Domstolen skulle antage, at der i princippet burde være indgivet en klage, dog antages til realitetsbehandling på grund af indholdet i skrivelsen fra Rådets generalsekretær af 20. marts 1979 samt sagsøgerens vanskeligheder ved at blive klar over, hvilken procedure der skulle følges, under hensyntagen til nærværende sags kompleksitet og en række overlapninger mellem vedtægtens artikel 90 og 91 og Rådets beslutning af 18. oktober 1977.

B — Realiteten

Sagsøgeren har rejst indvending mod en bemærkning vedrørende beskrivelsen af hans væsentligste opgaver, en vurdering af hans tjenestlige adfærd samt visse afsluttende bemærkninger i den anden bedømmers udtalelse af 2. marts 1979 og i den første bedømmers udtalelse af 16. februar 1978. Over for disse dele af udtalelsen har han anført følgende anbringender: overholdelse af vedtægtens artikel 43, overtrædelse af reglen om, at en særlig rosende eller kritisk bedømmelse så vidt muligt skal være forsynet med konkrete oplysninger, krænkelse af reglerne og principperne om, at enhver administrativ foranstaltning skal være begrundet og ikke må være behæftet med en retlig eller faktisk vildfarelse, krænkelse af lighedsprincippet samt administrationens retsstridige adfærd og forfølgelse af ulovlige formål ved udøvelsen af sit frie skøn.

Rådet anfører, at det ifølge fast praksis ved Domstolen henhører under forvaltningens kompetence at vurdere en tjenestemands faglige dygtighed, og at det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve vurderingens rigtighed. Domstolsprøvelsen af skønselementerne i en udtalelse

er en »mindstekontrol«, der udelukkende retter sig mod formfejl, en åbenbar fejlagtig begrundelse i retlig eller faktisk henseende, samt magtfordrejning.

Beskrivelse af sagsøgerens opgaver

Sagsøgeren kritiserer, at det i udtalelsen af 2. marts 1979 anføres, at han udførte et begrænset antal ikke-reviderede oversættelser, og at det i udtalelsen af 16. februar 1978 anføres, at han foretog vanskelige oversættelser, når dette var nødvendigt. Disse bemærkninger må, i den større sammenhæng hvori den indgår, betragtes som et forsøg på at nedvurdere hans virksomhed som revisor.

Den omstændighed, at han under en enkelt tre-dages tjenesterejse har varetaget visse oversættelsesopgaver, har ikke større betydning på baggrund af udtalelsen som helhed, der strækker sig over en periode på to år, og sådanne lejlighedsvise opgaver er ikke tidligere blevet nævnt. Bedømmelserne har gerne villet nævne en så ubetydelig virksomhed, men ikke at sagsøgeren ved samme lejlighed havde ledet hele oversættergruppen, og i mere end halvandet år sammen med en yngre revisor havde ledet AVS-gruppen ved den italienske oversætterafdeling.

Ifølge *Rådet* kan omtalen af sagsøgerens oversættelsesopgaver under en tjenesterejse ikke anses som et tegn på en undervurdering af sagsøgerens evner. Formålet var alene, at den skulle være så fyldig som mulig.

Også de øvrige revisorer foretog oversættelser, hvilket i givet fald er nævnt i de nye udtalelser for årene 1977-1978.

Det kan ikke bebrejdes bedømmerne, at de ikke har nævnt sagsøgerens opgaver som oversættergruppens ansvarlige under en tjenesterejse, da disse opgaver normalt varetages af den revisor, der har størst anciennitet. Hvad angår opgaverne i den italienske oversættelsesafdelings AVS-gruppe er det nok tvivlsomt, om man kan tale om »ledelse«, sådan som sagsøgeren har gjort.

Opgavebeskrivelsen kan derfor ikke anses for ukorrekt og der er ikke ført bevis for, at den er behæftet med nogen anden mangel.

Den tjenstlige adfærd

Sagsøgeren henviser til, at hans forhold til overordnede og kolleger i de to udtalelser blev bedømt som »tilstrækkeligt«, (»sufficiente«). Denne bedømmelse var særlig kritisk, fordi bedømmelsen af alle de andre revisorer i den italienske oversættelsesafdeling var: »meget godt«. Det var derfor nødvendigt at give en tilstrækkelig retlig begrundelse for bedømmelsen, hvilket ikke er tilfældet i den foreliggende sag.

Rådet mener ikke, at bedømmelsen »antageligt« er speciel kritisk, hverken i sig selv eller når den sammenlignes med tidligere bedømmelser, og derfor ikke kræver nærmere forklaring i modsætning til bedømmelsen »ikke tilfredsstillende«, som kommer lige efter i den af Rådet udarbejde bedømmelsesvejledning.

En »karakter« i en udtalelse skal vurderes for sig og ikke i forhold til udtalelserne vedrørende andre tjeneste-

mænd. Under alle omstændigheder er sagsøgerens bemærkninger om dette punkt ikke korrekte.

Den generelle vurdering

Sagsøgeren beklager sig over, at det i de to udtalelser er fastslået, at han i sin holdning over for andres meninger har udvist stejlhed, uforsonlighed og intolerance, og at dette har medført visse episoder med overordnede eller kolleger og har haft en uheldig virkning på arbejdsklimaet i den italienske oversættelsesafdeling.

a) Disse særlige ugunstige bedømmelser er ikke tilstrækkeligt retligt begrundede, hvilket må sidestilles med manglende begrundelse. Der er nemlig hverken givet en besvarelse af sagsøgerens bemærkninger eller en forklaring på, hvordan de omtalte episoder alene kunne skyldes hans adfærd.

Sagsøgeren må være berettiget til at spørge, hvilke synspunkter eller hvilke holdninger der sigtes til i udtalelsen og i forbindelse med hvilke omstændigheder eller over for hvilke meninger, disse er kommet til udtryk. Han har udtrykkeligt krævet en begrundelse og et svar. Desuden kan man kun bebrejde en person en uforsonlig holdning, såfremt vedkommende indtager den over for omstændigheder eller meninger, som ikke berettiger dertil.

Hvad angår de sagsøgeren foreholdte episoder, findes der en række klart fastslåede omstændigheder, hvoraf det utvivlsomt må udledes, at det i hvert fald burde have været angivet, af hvilke grunde sagsøgeren blev anset for den eneste ansvarlige. Det står således fast, at episoderne skyldes omstændigheder, som intet har at gøre med sagsøgerens person. En begrundelse, som ikke engang oplyser, hvorfor det netop skulle være sagsøgerens stejle væsen, der var skyld i episoderne, må nødvendigvis være utilstrækkelig. Rådet har »klistret« en etikette på sagsøgeren, og herefter, uden forklaring og som ved en skæbnes uafvendelighed, givet denne ansvaret for visse episoder og mere generelt for det herskende arbejdsklima i den italienske oversættelsesafdeling. Et resultat kan ikke begrundes ved henvisning til en præmis, uden at også denne præmis samt forholdet mellem den og resultatet begrundes.

b) Den omstændighed, at grundene til den negative bedømmelse af ham fortsat er sagsøgeren ubekendt, kan ikke retfærdiggøres under henvisning til, at den dømmende myndighed ikke kan sætte sit skøn i stedet for den administrative myndighed. Denne opfattelse ville være ensbetydende med at afskaffe enhver legalitetskontrol, også selv om denne udelukkende måtte angå procedurefejl, en åbenbar faktisk eller retlig vildfarelse i begrundelsen — herunder om den er relevant — og magtfordrejning. Domstolen vil ikke kunne vide, hvorfor sagsøgerens overordnede mener, at han alene har ansvaret for de episoder, der er foreholdt ham, og den vil derfor være ude af stand til at udøve legalitetskontrol. Heraf må sluttes, at de anfægtede foranstaltninger ikke er støttet på lovlige grunde.

c) Ansættelsesmyndigheden blev udtrykkelig opfordret af de overordnede til at ytre sig om de episoder, der er fore-

holdt sagsøgeren, men afholdt sig herfra. Under disse omstændigheder er det ikke lovligt at lægge sagsøgeren episoderne til last i en udtalelse.

Det har i den forbindelse ingen betydning, at de to bedømmere har samme opfattelse, da grundene til denne opfattelse ikke er kendt, hvilket den første bedømmers vurdering i 1973 ej heller er.

d) De episoder, der bebrejdes sagsøgeren, føres med urette tilbage til hans påståede stejle holdning. Men det er ikke ham, der har udløst episoderne, og det er i hvert fald helt forkert at give ham eneansvaret herfor.

e) De ugunstige bedømmelser af sagsøgeren er efter dennes opfattelse udtryk for en fjendtlighed mod ham, som flere gange har givet sig til kende på forskellig måde, siden han tidligere rejste sag ved Domstolen (dom af 30. 10. 1974, sag 188/73; Sml., s. 1099).

Rådet anser sagsøgerens anbringender for ubegrundede.

a) Det fremgår såvel af Domstolens praksis som af Rådets afgørelse af 18. oktober 1977, at der ikke findes nogen pligt til at begrunde udtalelser, undtagen i særtilfælde. I øvrigt har en bedømmer ikke blot ret, men også pligt til i en udtalelse at nævne en tjenestemands generelle holdning, såfremt denne træder konkret frem for dagen og har en negativ indflydelse på de tjenstlige forhold.

Undlader ansættelsesmyndigheden at udtale sig om episoder, for hvilke en tjenestemand er gjort ansvarlig, betyder dette ingenlunde, at disse episoder ikke må nævnes i udtalelsen vedrørende tjenestemanden. Det modsatte ville medføre en forveksling af den disciplinære procedure og proceduren ved udtalelserne og bringe uafhængigheden af bedømmerens vurdering i fare.

b) Ansættelsesmyndigheden blev alene opfordret til at tage stilling til den anden af de pågældende episoder.

Bedømmerne skal ved udøvelsen af deres opgaver, i kendskab til de faktiske omstændigheder, vurdere kvalifikationerne og den tjenstlige indsats hos den tjenestemand, for hvilken der udfærdiges en udtalelse. At udtalelsen indebærer en vurdering af to bedømmere, er en garanti for tjenestemanden. I øvrigt var der ikke væsentlig forskel mellem de to bedømmeres vurdering af sagsøgerens tjenstlige adfærd for perioden 1975-1977, og den vurdering, sagsøgerens overordnede foretog i tidligere udtalelser.

c) Sagsøgeren bestrider ikke rigtigheden af de omstændigheder, der foreholdes ham. Han har forsøgt at gendrive rigtigheden af de i udtalelserne dragne følgeslutninger, navnlig vedrørende henførelsen af disse episoder til hans »stejle person«.

I den generelle vurdering, som sagsøgeren har kritiseret, fastslås det ikke, at hans stejle holdning i sig selv til stadighed fører til beklagelige episoder. Holdningen medfører, at hans reaktion på problemer, som opstår mellem ham og hans kolleger og overordnede, under visse omstændigheder kan være vold-

somme og dermed føre til beklagelige episoder.

d) Sagsøgerens ansvar i forbindelse med disse episoder er klart fastslået gennem detaljerede beskrivelser.

e) De omstændigheder, som sagsøgeren har henvist til som bevis for den fjendtlighed, som han hævder er kommet til udtryk over for ham, er grundløse påstande.

V — Mundtlig forhandling

Sagsøgeren ved advokat Lebrun og Rådet ved Sacchettini har i retsmødet den 29. maj 1980 afgivet mundtlige indlæg og besvaret en række spørgsmål, Domstolen har stillet.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. juni 1980.

Præmisser

1 Sagsøgeren, som er tjenestemand i lønklasse LA 4 og revisor ved den italienske afdeling af Rådets sprogtjeneste, har den 5. januar og den 20. juni 1979 anlagt to sager med påstand om delvis annullation af den over ham for perioden 1. november 1975 til 31. oktober 1977 udfærdigede udtalelse.

Tvistens forhistorie

2 Udtalelsen fra den bedømmer, som er leder af den første afdeling ved sprogtjenesten, blev udfærdiget den 16. februar 1978 og den 21. februar meddelt sagsøgeren, som tilføjede en række bemærkninger og anmodede om, at udtalelsen blev behandlet på ny.

3 Udtalelsen fra den anden bedømmer, som er direktør for operationelle anliggender og oversættelser, blev udfærdiget den 15. marts 1978 og meddelt sagsøgeren, som den 21. marts gjorde indsigelse også mod den anden bedømmers vurderinger og tilkendegav, at han ville indgive en klage i henhold til vedtægtens artikel 90. Denne klage blev den 9. juni s.å. indgivet til Rådets generalsekretær.

4 Generalsekretæren forelagde herefter, i medfør af Rådets afgørelse af 18. oktober 1977 om fastsættelse af de almindelige gennemførelsesbestemmelser til tjenestemandsvedtægtens artikel 43 vedrørende udtalelser, sagen for »bedømmelsesudvalget«, som ifølge denne beslutning skal intervenere i tilfælde, hvor en tjenestemand ikke anerkender den over ham udfærdigede udtalelse. Den 13. juli 1978 afgav »gruppen med begrænset deltagerkreds«, som er nedsat af bedømmelsesudvalget, en erklæring, som blev meddelt sagsøgeren.

5 Efter denne erklæring ændrede den anden bedømmer den 28. juli 1978 formuleringen af sin vurdering især på ét punkt, som havde fremkaldt en særlig kraftig kritik fra sagsøgerens side. Den ændrede udtalelse blev af generalsekretæren meddelt sagsøgeren den 5. september 1978. Da sagsøgeren nægtede at anerkende den ændrede udtalelse, besluttede generalsekretæren den 24. oktober 1978 at forelægge den for bedømmelsesudvalget in pleno.

6 Uden at afvente dennes erklæring anlagde sagsøgeren den 5. januar 1979 den første sag, som er registreret under nr. 6/79.

7 Bedømmelsesudvalget afgav sin erklæring den 15. februar 1979. Udvalget kom til det resultat, at vurderingen i den ændrede udtalelse, med en lidt anden formulering, »kunne være et godt grundlag«. Herefter udfærdigede den anden bedømmer udtalelsen i dennes endelige form, hvorved han tog hensyn til de af bedømmelsesudvalget fremsatte bemærkninger. Ved skrivelse af 20. marts 1979 meddelte generalsekretæren sagsøgeren følgende: »Jeg stadfæster denne udtalelse og tilsender Dem den i bilag, hvorved klageproceduren er bragt til afslutning«.

8 Den 29. marts 1979 underskrev sagsøgeren den endelige udtalelse, hvorved han tog forbehold vedrørende fortsættelsen af de retslige skridt. Den 20. juni 1979 anlagde han den anden sag, registreret under nr. 97/79, som vedrører udtalelsen i dennes endelige form, og han anmodede samtidig om, at den måtte blive forenet med den tidligere anlagte sag.

9 Ved et dokument af 23. juli 1979, indgivet i medfør af procesreglementets artikel 91, stk. 1, har Rådet anmodet Domstolen om at træffe afgørelse vedrørende formaliteten i den anden sag, før realitetsbehandlingen påbegyndtes. Ved kendelse af 16. oktober 1979 har Domstolen besluttet at behandle formaliteten sammen med realiteten.

10 Ved kendelse af 16. oktober 1979 har Domstolen forenet de to sager.

11 Endelig bemærkes, at parterne nu er enige om, at de forenede sager udelukkende vedrører udtalelsen i dennes endelige form, således som den fremtræder med de ændringer, som den anden bedømmer indføjede i udtalelsen af 2. marts 1979, efter at bedømmelsesudvalget havde fremsat sine bemærkninger. Det er derfor overflødigt at træffe afgørelse vedrørende sagsøgerens indvendinger over for den første version af udtalelsen på de punkter, hvor denne ikke stemmer overens med den endelige udtalelse.

Formaliteten

12 Rådet har gjort gældende, at begge sager må afvises. Anbringendet om, at den første sag må afvises, bygger i det væsentligste på, at sagen blev rejst for tidligt, eftersom sagsøgeren anlagde den, før den interne procedure, som er fastsat i Rådets afgørelse af 18. oktober 1977, var tilendebragt. For så vidt angår den anden sag, bygger Rådets indsigelse i det væsentligste på, at der ikke blev indgivet en forudgående klage til ansættelsesmyndigheden i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2.

13 Da sagerne angår udtalelsen i dennes endelige form, skal det først undersøges, om sag 97/79 kan antages til realitetsbehandling.

14 Det fremgår af stævningen indgivet den 20. juni 1979, at sagsøgerens klage rettede sig mod den udtalelse, som blev endelig efter generalsekretærens skrivelse af 20. marts 1979.

15 Under disse omstændigheder kan nævnte skrivelse opfattes således, at den bringer den i vedtægtens artikel 91 omhandlede frist for at anlægge sag til at løbe, og at der ikke herudover kan rejses krav om forudgående indgivelse af en formel klage i henhold til artikel 90. Under hensyn til karakteren af udtalelser, som udtrykker bedømmernes frit dannede opfattelse og ikke ansættelsesmyndighedens vurdering, kan indgivelsen af en formel klage i henhold til artikel 90 ikke anses for en nødvendig forudsætning for at anlægge sag. Af lignende grunde, som Domstolen har anført om afgørelser fra de ved udvæl-

gelsesprøver nedsatte udvælgelseskomiteer (jf. dom, afsagt af Domstolens første afdeling af 16. 3. 1978 i sag 7/77, *Wüllerstorff und Urbair* mod *Kommissionen,* Sml., s. 769), må det således fastslås, at der kan anlægges sag mod en udtalelse fra det øjeblik, hvor udtalelsen kan anses for endelig, og at der ikke herudover kan rejses krav om forudgående indgivelse af en klage i henhold til artikel 90. I den foreliggende sag må udtalelsen anses for endelig fra det tidspunkt, hvor den blev meddelt sagsøgeren ved generalsekretærens skrivelse af 20. marts 1979.

16 De anbringender, som Rådet har gjort gældende til støtte for at afvise sag 97/79, må derfor forkastes. Da dette søgsmål retter sig mod den omstridte udtalelse som helhed, i dennes endelige form, er det unødvendigt at træffe afgørelse vedrørende de formalitetsindsigelser, som er rejst over for sag 6/79.

Realiteten

17 Efter at have opgivet sin kritik af visse dele af den første version af udtalelsen, har sagsøgeren over for den endelige udtalelse opretholdt tre klagepunkter, som vedrører beskrivelsen af hans opgaver, vurderingen af hans tjenstlige adfærd og visse bemærkninger under afsnittet »generel vurdering«.

18 Før disse klagepunkter undersøges, skal det nærmere bestemmes, hvilken karakter udtalelserne har, og hvor langt den domskontrol rækker, som udtalelserne kan underkastes.

19 Ifølge vedtægtens artikel 43 »udfærdiges der for hver tjenestemand ... [regelmæssigt og mindst hvert andet år] ... en udtalelse vedrørende hans kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd i henhold til de betingelser, hver institution fastsætter i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 110. Tjenestemanden gøres bekendt med udtalelsens indhold. Han har ret til at tilføje enhver bemærkning, han finder nødvendig«.

20 Udtalelsen er et internt dokument, som i første række har til formål at sikre administrationen regelmæssige oplysninger om, hvorledes tjenestemanden udfører de opgaver, der er pålagt ham, og hører ikke til blandt de retsakter,

som direkte fastlægger tjenestemændenes vedtægtsmæssige stilling, hvilke retsakter som sådanne skal være underkastet den fulde legalitetskontrol, som er fastsat i traktaten og vedtægten. Som Domstolen tidligere har understreget i andre sager (anden afdelings dom af 17. 3. 1971, sag 29/70, *Marcato,* Sml., 1971, s. 37; org. ref. Recueil s. 243, og første afdelings dom af 25. 11. 1976 i sag 122/75, *Küster,* Sml., s. 1685), indeholder udtalelserne vurderinger, som kun, bortset fra mangler ved formen eller åbenbare faktiske vildfarelser, kan underkastes domstolskontrol til efterprøvelse af, om de personer, der er betroet udstedelsen af disse dokumenter, herved har forfulgt usaglige formål. Normalt er udøvelsen af den beføjelse til at tilføje deres bemærkninger til udtalelsen, som er tillagt tjenestemænd ved vedtægtens artikel 43, tilstrækkelig garanti sammen med de interne klageprocedurer, som er fastsat i Rådets beslutning af 18. oktober 1977. Det er på baggrund af disse betragtninger, sagsøgerens klagepunkter skal undersøges.

Klagepunktet vedrørende opgavebeskrivelsen

21 For det første har sagsøgeren bebrejdet bedømmerne, at de har angivet, at han foretog visse ikke-reviderede oversættelser ved siden af sit arbejde som revisor. Han hævder, at han i kraft af sin stilling som revisor ikke selv, bortset fra visse undtagelser, har oversat i den pågældende periode; han betragter derfor denne beskrivelse af sine opgaver som et forsøg på at nedvurdere hans virksomhed som revisor.

22 Dette klagepunkt viser, at sagsøgeren har en fejlagtig opfattelse af sine egne opgaver, idet udøvelsen af hans funktion som revisor ikke kan adskilles fra oversættelsesvirksomhed i vid forstand, da enhver revisor, når det er nødvendigt, også skal kunne foretage oversættelser, som ikke revideres, navnlig når oversættelsen er meget vanskelig. Det fremgår i øvrigt klart af sammenhængen, at det anfægtede afsnit fra bedømmernes side indeholder en anerkendelse af den usædvanlig høje standard for sagsøgerens oversættelser. Det kan derfor ikke antages, som også tidligere »bedømmelsesudvalget« har bemærket i sine udtalelser af 15. februar 1979, at beskrivelsen af opgaverne i udtalelsen kan indeholde et klagepunkt for sagsøgeren.

Adfærd i tjenesten

23 For det andet har sagsøgeren indvendt, at hans forhold til overordnede og kolleger er blevet vurderet som »tilstrækkeligt« efter den gældende bedømmelsesskala til vurdering af »egnethed«, »indsats« og »adfærd i tjenesten«, som indeholder skalaen: »udmærket«, »meget godt«, »godt«, »tilstrækkeligt« og »ikke tilstrækkeligt«. Dette er en afvigelse fra udtalelserne over andre tjenestemænd i samme afdeling og de tidligere udtalelser over sagsøgeren. Desuden er bedømmelsen overhovedet ikke begrundet.

24 Efter Domstolens opfattelse skal oplysningerne i denne rubrik, som indeholder de overordnedes sammenfattende vurdering af tjenestemændenes kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd, kunne gives i frihed, selv om der heri findes en mere eller mindre kritisk bedømmelse. Det er normalt, at bedømmelserne i denne rubrik indeholder forskelle mellem de enkelte tjenestemænd og en forskel i bedømmelsen af samme tjenestemand inden for forskellige efter hinanden følgende bedømmelsesperioder. Eventuelle begrundelser i det tilfælde, hvor bedømmelserne afviger fra normen i den ene eller anden retning, findes i rubrikken »generel vurdering«. Det skal bemærkes, at de to bedømmere i denne rubrik netop har begrundet deres kritiske vurdering af sagsøgerens adfærd over for sine overordnede og kolleger.

25 Dette anbringende kan derfor ikke tages til følge.

Den generelle vurdering

26 Sagsøgerens væsentligste anbringende vedrører den første og den anden bedømmers karakteristik af dennes adfærd i tjenesten som stejl, hvilket siges at have ført til en række episoder med de overordnede og kollegerne, hvilket igen skulle have forringet arbejdsklimaet i den italienske afdeling. Sagsøgeren afviser ikke, at der har fundet sådanne episoder sted mellem ham og den administrative myndighed, men beklager sig over, at administrationen har gjort ham personlig ansvarlig for episoder, som skyldtes det generelle arbejdsklima inden for den afdeling, hvor han var ansat; de i udtalelserne indeholdte antydninger gav ikke nogen tilstrækkelig forklaring af realiteten i de indtrufne episoder, og der kom en fjendtlig holdning over for hans person til udtryk i vurderingerne.

27 Det fremgår af de under sagens gang fremlagte oplysninger og de, navnlig af sagsøgeren selv, indleverede aktstykker, at forholdet mellem sagsøgeren og administrationen i den af udtalelsen omfattede periode var kendetegnet ved en række episoder, hvori sagsøgeren spillede en aktiv, ja ligefrem afgørende rolle. Som eksempel har den anden bedømmer nævnt en episode mellem sagsøgeren og en gruppe revisorer i december 1975 og en anden uoverensstemmelse vedrørende udpegningen af hvilke oversættere, der skulle ledsage nogle af Fællesskabets delegationer til tredjelande, navnlig ved en tjenesterejse til Fijiøerne.

28 Når der tages hensyn til antallet af de indtrufne episoder og de iltre udsagn fra sagsøgeren, overskrider bedømmernes udtalelser over sagsøgeren på ingen måde det frie skøn, der tilkommer den overordnede på dette område, men må anses for en meget behersket reaktion over for episoder, der er åbenbart uforenelige med god orden i tjenesten. Bedømmernes objektivitet over for sagsøgeren fremgår af den omstændighed, at de i samme udtalelse har anerkendt kvaliteten af sagsøgerens sproglige arbejde i særligt rosende vendinger.

29 Det fremgår af det anførte, at sagsøgerens anbringende vedrørende den generelle vurdering i udtalelsen heller ikke kan tages til følge.

30 Sagsøgte må derfor i det hele frifindes.

Sagens omkostninger

31 Ifølge procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne i tjenestemandssager selv de af dem afholdte udgifter, medmindre andet følger af bestemmelserne vedrørende udgifter, som Domstolen skønner er forvoldt unødvendigt eller af ond vilje jf. artikel 69, stk. 3, andet afsnit.

32 Efter Domstolens opfattelse bør sagsøgeren ikke nyde godt af den gunstige regel i artikel 70. Det fremgår således af det anførte, at han ved hjælp af sine klager og den interne kontrolprocedure, som er oprettet inden for Rådets administration, kunne udvirke, at bedømmelserne af ham blev behandlet på ny og begrundet på en måde, som burde have kunnet tilfredsstille ham. Under disse omstændigheder må det anses for misbrug at handle og fortsætte en sag ved Domstolen. Sagsøgeren dømmes derfor til selv at afholde alle sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (anden afdeling)

1. Sagsøgte frifindes.

2. Sagsøgeren afholder alle sagens omkostninger.

Touffait Pescatore Due

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 3. juli 1980.

For justitssekretæren

J. A. Pompe

Assisterende justitssekretær

A. Touffait

Formand for anden afdeling